

Utbildningsförvaltningen
Vendelsöalmsskolan

Plan mot diskriminering och kränkande behandling lå 19/20

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sida

Inledning	3
Grunduppgifter	
Utvärdering av fjolårets plan	5
Främjande insatser	7
A. Främjande likabehandlingsarbete i grundsärskolan	8
B. Främjande likabehandlingsarbete på fritidshemmet	9
C. Grundskolans främjande likabehandlingsarbete kring värdegrund	10
D. Främjande arbete kring trygghet och studiero i grundskolan	12
Kartläggning	12
Resultat och analys	
Resultat från grundskoleenkät 2019	
Resultat gällande fritidshem åk 1-3 samt grundskolan åk 1-9	
Analys av resultat	13
Förebyggande åtgärder	16
A. Att motverka alla former av kränkningar/diskriminering under elevernas raster	
B. Att motverka alla former av kränkningar/diskriminering i matsalen och på vägen till och från matsalen	17
C. Att förebygga diskriminering och kränkande behandling i omklädningsrummet vid idrott	18
D. Att motverka alla former av verbala kränkningar	19
Rutiner för akuta situationer	21
Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling	
Personal som elever och föräldrar kan vända sig till	22
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever	23
Rutiner för uppföljning	24
Rutiner för dokumentation av kränkningsärenden	25
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal	26
Bilagor	27
Begrepp (DO)	
Diskrimineringsgrunder (DO)	28
Handlingsplan vid kränkningar på sociala medier	30

Inledning

Skolan har skyldighet att aktivt arbeta mot trakasserier och diskriminering enligt Diskrimineringslagen (2008:567; rev. 2017) samt mot kränkande behandling enligt Skollagen (2010:800, kap. 6). Skolan har också skyldighet att utarbeta en plan för detta arbete.

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (Skollagen 2010:800, kap. 6).

Vendelsömalmskolan har valt att samordna dokumentationen och arbetet med främjande och förebyggande åtgärder gällande såväl kränkande behandling som trakasserier och diskriminering i denna *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*.

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen: grundskola, grundsärskola och skolbarnomsorg.

Ansvariga för planen: Rektor Ulrika Pettersson/biträdande rektor Anneli Molander

Vår vision:

- Vendelsömalmskolornas all verksamhet planeras, genomförs och utvärderas utifrån skolans värdegrund som bygger på fyra ledord: trygghet, glädje, samarbete och kunskap.
- Alla elever, all personal och alla föräldrar bemöter varandra och bemöts utifrån denna värdegrund.
- Genom att leva efter denna värdegrund kan all form av kränkande behandling och diskriminering stoppas.

Planens giltighetstid: Planen gäller från 2019-09-01 till 2020-08-31.

Elevernas delaktighet: Eleverna i grundskolan har under vårterminen 2019 besvarat Vendelsömalmskolornas egen trygghetsenkät, som innehåller frågor om trygghet/otrygghet, kränkande behandling och diskriminering. Eleverna kunde också ge sina synpunkter på vad skolan kunde göra för att utöka elevernas trygghet i samma enkät.

Eleverna i grundskolan inkl. fritidshemmet har fått diskutera resultatet av trygghetsenkäten i slutet av vårterminen under ledning av klasslärare/mentor/fritidspersonal. De har även kunnat utvärdera planen antingen klassvis (åk 3-6) eller individuellt (åk 7-9).

Vårdnadshavarnas delaktighet: Vårdnadshavarna för elever i åk 2, 4 och 8 har i mars 2019 svarat på Haninges skolenkät som innehåller frågor kring elevernas trygghet. De har också fått lämna synpunkter kring skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling, när de har deltagit i utvärderingen av skolans plan i maj/juni 2019.

Personalens delaktighet: All skolans personal har i maj/juni getts möjlighet att enskilt utvärdera skolans plan inklusive sin egen del i tillämpningen av planen samt lämna förslag på nya åtgärder.

Förankring av planen: *Plan mot diskriminering och kränkande behandling lå 19/20* ska diskuteras under höstterminen i skollednings- och ledningsgruppen innan den läggs på skolans hemsida. Senast under vecka 41 ska lärarna, fritidspersonal och övrig personal ha fått tillgång till den via SchoolSoft och Google Drive. Skolledningen ska även presentera den vid apt under hösten 2019 och fortsätta sedan lyfta fram den kontinuerligt i samtal med Vendelsömalmskolans all personal.

Trygghetsteamet ska under höstterminen 2019 gå runt i alla klasser och informera eleverna om planen, främst om vad eleverna ska göra om de känner sig kränkta samt om vad skolan kommer att göra om anmälan om kränkningen kommer in.

All personal ska i sitt eget arbetslag och under ledning av utvecklingsledare diskutera hur denna plan ska förankras i den aktuella elevgruppen och hur planens åtgärder ska användas i den egna verksamheten. Som hjälp till detta bearbetas en enklare, mer elevvänlig version av planen, av en ansvarig lärare.

Klasslärarna/mentorerna ska informera och diskutera planen med sina ansvarelever på det sätt, som är lämpligt för elever i den aktuella årskursen. När klasserna och fritidshemmet senare arbetar med värdegrunden och genomför olika åtgärder som finns i planen ska personalen kommunicera detta till såväl elever som föräldrar så att de kan se hur arbetet knyter an till planen.

I samband med något av läsårets skolråd ska skolledningen ge föräldrarna allmän information om skolans *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* och särskild information om hur skolan agerar när den får kännedom om kränkningar. Föräldrarna ges tillfälle att diskutera dessa åtgärder i skolrådet.

Utvärdering av fjolårets plan

Genomförande av utvärdering: I början av juni 2019 genomförde personalen en utvärdering av *Plan mot diskriminering och kränkande behandling lå 18/19*. Detta skedde via en webbenkät som svarades individuellt. Även högstadieeleverna fick utvärdera planen genom en webbaserad utvärdering medan elever i åk 3-6 utvärderade planen som en klass under ledning av ansvarig lärare. Föräldrarna fick i maj/juni möjlighet att delta i webbutvärdering av planen.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan: Elever, personal och föräldrar var direkt delaktiga i utvärderingen. Sammanlagt valde 89 vårdnadshavare, 40 personal, 7 klasser i åk 3-6 samt 186 högstadieelever att delta i utvärderingen. Resultatet från den enkätundersökning, som eleverna deltog i visade också indirekt vilka mål som hade uppnåtts och vilka åtgärder som hade/inte hade gett resultat. Sammanlagt 88 vårdnadshavare till elever i åk 2, 4 och 8 i grundskolan var även indirekt delaktiga via sina svar om trygghet i Haninges skolenkät för 2019.

Kort sammanfattning av elevers, vårdnadshavarnas och personalens utvärdering

Särskolan: Personalen har fortlöpande arbetat för att främja likabehandling och för att förebygga kränkningar enligt förra läsårets plan.

Grundskolan: Både högstadieelevers och vårdnadshavarnas utvärdering av *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* visar att många elever och vårdnadshavare inte känner till skolans plan och dess innehåll. Bland de vårdnadshavare och äldre elever, som känner till planen, finns ändå personer som inte vet hur skolan har arbetat utifrån planen. Skolans personal har däremot kunnat ge många exempel på hur de har såväl arbetat med främjande som förebyggande åtgärder med sina klasser. Några elever och vårdnadshavare återger samma exempel på skolans åtgärder, som personalen gett. CPS som ett främjande förhållningssätt lyfts upp av flera i personalgruppen. De kommenterar framför allt det positiva med elevernas delaktighet i gemensam problemlösning med personal.

Även om flera elever, personal och vårdnadshavare anser att skolans främjande och förebyggande arbete har fungerat bra, så anser majoriteten av dem att flera av de aktuella åtgärderna behöver utvecklas. Medan yngre elever och deras lärare menar att det har funnits personal i omklädningsrummen och i matsalen, så anser äldre elever, personal och flera vårdnadshavare att denna åtgärd inte har fungerat bra. De yngre eleverna menar också att trivselledararbetet inte har fungerat bra och en vårdnadshavare påpekar att trivselledarna behöver såväl mer stöd som mer material för att kunna lyckas i sitt uppdrag.

Både elever, personal och vårdnadshavare uppger tillsynen på rasterna som ett utvecklingsområde och önskar utökning av rastvärdar både inomhus och utomhus i syfte att skapa trygghet och förebygga kränkningar mellan elever. Medan några vårdnadshavare frågar efter bättre återkoppling gällande kränkningssärenden, önskar en del personal tydligare konsekvenser för elever som kränker andra elever.

Majoriteten av de svarande i personalgruppen känner till hur de olika typerna av kränkningssärendena ska anmälas och dokumenteras men inte alla.

Årets plan ska utvärderas senast: 2020-06-19.

Utvärderingssätt: Årets plan ska utvärderas på tre plan:

1. Elevernas utvärdering i maj 2020: Mentorerna i åk 3-6 ska leda utvärderingen av planen i sin egen klass. De ska tillsammans med klassen svara på en enkel övergripande webbenkät. Eleverna i åk 7-9 inbjuds att självständigt delta i en webbaserad utvärdering på lektionstid/mentorstid.
2. Föräldrarnas utvärdering i maj/juni 2020: Föräldrarna inbjuds att göra en webbaserad utvärdering av planen.
3. Personalens utvärdering i juni 2020: Personalen ska utvärdera planen i sina olika arbetslag via en webbenkät. Utvärderingen ska genomföras utifrån både slutna och öppna frågor.
(OBS! Eftersom endast 40 personal av över 100 deltog i den individuella utvärderingen vt 2019, behöver skolan återgå till utvärdering på arbetslagsnivå nästa år).

Främjande insatser

Främjande arbete syftar till att förstärka respekten för allas lika värde, omfattar alla diskrimineringsgrunderna, riktas mot alla och bedrivs utan förekommen anledning, samt är en naturlig del i det vardagliga arbetet (Skolverket).

Områden som direkt och/eller indirekt berörs av de nedanstående insatserna: Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Dessa främjande insatser gäller såväl särskolan, grundskolan som fritidshemmet. De främjande insatser som särskilt riktas mot grundsärskolan eller fritidshemmet återges under egen rubrik.

Mål och uppföljning: Målet för Vendelsömalmskolan - grundsärskolan, fritidshemmet och grundskolan - är likabehandling av varje elev och nolltolerans mot all form av kränkande behandling såväl mellan elever, mellan elever och personal som mellan personal. Alla ska bemötas utifrån att de har lika värde och alla ska känna sig trygga och bli sedda varje dag.

Uppföljning sker dels kontinuerligt i klassen/på fritidshemmet och i kommunikation med elevernas vårdnadshavare dels genom en kommungemensam särskoleenkät (grundsärskola) eller via elevernas deltagande i skolans egen trygghetsenkätsundersökning (fritidshem/grundskola).

A. Främjande likabehandlingsarbete i grundsärskolan

Insats: Det främjande arbetet i grundsärskolan syftar till att göra hela skolsituationen inkl. undervisningen förutsägbar för eleverna samtidigt som stor fokus läggs på insatser på individnivå, eftersom eleverna kan ha svårt att ta till sig gruppinriktade insatser.

1. Lugn och strukturerad skolmiljö (klassrumsmiljö, matsalsmiljö, etc.)

Lugn och strukturerad skolmiljö underlättar för eleven att orientera sig och fokusera på det väsentliga. Detta kan åstadkommas genom fasta platser i både klassrum och matsal men även att ha mer tydligt styrda raster med olika aktiviteter.

- *Fasta rutiner:* Skolans vardag planeras utifrån fasta återkommande rutiner i syfte att skapa förutsägbarhet, trygghet och studiero. Elever kan utifrån sin förmåga vara delaktiga i denna planering. Ansvarig: Personal i grundsärskolan
- *Första lunchtid med personalen i matsalen (träningssärskolan):* Träningsskoleelever äter i matsalen innan andra elever kommer dit i syfte att skapa en lugn matsalssituation utan onödiga störningsmoment. Personal äter tillsammans med sina elever för att stötta det sociala samspelet mellan eleverna och för att skapa trygghet i situationen. Ansvarig: Personal i grundsärskolan
- *Förutsägbar och individuellt styrd undervisning:* Lärare ska i möjligaste mån utgå från den enskilde elevens styrkor, förmågor och intressen i syfte att stärka elevernas utvecklingsmöjligheter. Ansvarig: Lärare i grundsärskolan

2. Ordnings-/trivselregler i grundsärskolan

Personalen i grundsärskolan ska tillsammans med sina elever komma överens om enkla regler som gäller i klassrummet, i matsalen, etc. Eleverna deltar i upprättande av regler utifrån sin förmåga. Att reglerna följs konsekvent är en förutsättning för att eleverna kan ta till sig dem. Ansvarig: Personal i grundsärskolan

3. Individanpassad träning av att tolka sociala koder och styra beteenden

Daglig individanpassad träning av hur man läser av sociala koder och hur man ska bete sig i olika situationer. Ansvarig: Personal i grundsärskolan

4. Ett nära samarbete mellan personal och elevernas vårdnadshavare

Personalen i grundsärskolan ska ha ett nära samarbete med elevernas vårdnadshavare i syfte att skapa en trygg och bra lärandesituation för eleven. Samarbetet är viktigt eftersom eleverna kan ha svårt att själv berätta om händelser i skolan och hemmet, eller att uttrycka egna önskemål i olika situationer. Ansvarig: Personal i grundsärskolan

B. Främjande likabehandlingsarbete på fritidshemmet

Insats: Det främjande arbetet syftar till att ge barnen en trygg och meningsfull fritid på fritidshemmet.

1. Samling som anger strukturen och utgår från värdegrunden (Åk F-3)

När eleverna kommer till sin egen avdelning på fritidshemmet deltar de i en pedagogledd samling, där dagens aktiviteter, utflykter, m.m. förbereds och diskuteras med barnen. Ansvarig: Fritidspersonal på aktuell avdelning

2. Kontinuerlig träning av socialt samspel

Pedagoger planerar och genomför olika typer av samarbetsövningar, trygghetsövningar och lekar, som ger barnen möjlighet till att träna socialt samspel med varandra och lära sig vilka regler som gäller i olika sociala situationer. T.ex.

- Avdelningsövergripande leklotteri, där elever i olika åldrar leker handledda lekar tillsammans.
- Avdelningsövergripande fredagsfys, då elever i olika åldrar gör gemensamma rörelseaktiviteter tillsammans.

Ansvarig: Fritidspersonal på aktuell avdelning

3. Övergripande gemensamma rutiner för alla fritidsavdelningar

I syfte att skapa trygghet och förutsägbarhet för alla elever ska alla fritidsavdelningar följa de framtagna övergripande rutinerna. Ansvarig: All fritidspersonal

4. Trivselregler på fritidshemmet

Pedagoger utformar tillsammans med eleverna gemensamma trivselregler för fritidshemmet/avdelningen. Dessa trivselregler diskuteras sedan kontinuerligt med eleverna under det pågående läsåret. Trivselreglerna ska stämma överens med skolans ordningsregler.

Ansvarig: Fritidspersonal på aktuell avdelning

5. Veckoplanering som utgår från kommungemensamma planeringsmallar

Pedagoger gör en veckoplanering av utbildningen/undervisningen på fritidshemmet och kommunicera det till eleverna. Veckoplaneringen ger struktur för verksamheten och känsla av förutsägbarhet, vilket förväntas skapa trygghet och därigenom främja likabehandling av alla fritidselever. Alla aktiviteter planeras, genomförs och utvärderas genom den kommungemensamma planeringsmallen. Ansvarig: Fritidspersonal på aktuell avdelning

C. Grundskolans främjande likabehandlingsarbete kring värdegrund

Insats: Det främjande arbetet på Vendelsöalmsskolan syftar till att förstärka respekten för allas lika värde och riktas därmed mot alla som finns på skolan. Vi vill främja likabehandling genom att i det vardagliga arbetet kontinuerligt arbeta med Vendelsöalmsskolans värdegrund och genom detta arbete hitta och stärka de positiva förutsättningarna för att alla elever ska ha lika rättigheter och förutsättningar.

Alla elever och all personal som finns på Vendelsöalmsskolan ska känna till symbolen Fyrklöver och ska kunna återge skolans värdegrund som bygger på fyra ledord: kunskap, trygghet, glädje och samarbete. Alla elever och all personal ska också kunna diskutera och i handling tillämpa skolans värdegrund i olika situationer under hela skoldagen.

Utifrån denna värdegrund arbetar vi på Vendelsöalmsskolan målinriktat, främjande och aktivt för likabehandling av alla och mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i det vardagliga arbetet.

Främjande likabehandlingsarbete kring skolans värdegrund består av:

1. Information

Information om Vendelsöalmsskolans värdegrund och denna *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* ska ges till elever, föräldrar och personal under höstterminen. Information ska ges muntligt och/eller skriftligt. Fördjupad information om skolans värdegrund ska ges i samband med mottagande av nya elever och deras föräldrar samt vid introduktion av nyanställda.

Information ska även ges till elever, föräldrar och personal om mångfalden av elever på skolan och om skolans olika verksamhetsformer; grundskola F-9, lärstudio för elever i svårigheter och grundsärskola. Det ska särskilt betonas att dessa verksamhetsformer är en helt integrerad del av skolan och betraktas som berikande för skolan. Alla elever oavsett kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och sexuell läggning är en del av Vendelsöalmsskolans identitet och ska visas respekt.

Specifik information om det ovanstående ska ges i samband med klassråd, elevråd, trivselledarmöte och föräldraråd under höstterminen 2019.

Trygghetsteamet går runt i samtliga klasser och berättar för eleverna om hur de ska gå tillväga om de känner sig diskriminerande eller kränkta på något sätt. De berättar också om sin egen roll i detta arbete.

Planen mot diskriminering och kränkande behandling lå 2019/2020 ska finnas lättillgänglig, tillsammans med andra dokument om skolan på skolans hemsida.

Ansvarig: Skolledning.

2. Undervisning inkl. reflekterande samtal/diskussioner

Vi på Vendelsöalmsskolan anser att den information som når elever kontinuerligt i den dagliga verksamheten har stor betydelse och påverkan. Diskussioner och arbete kring värdegrund och demokrati ska därmed fortlöpande integreras i den dagliga verksamheten och undervisningen på skolan. Denna diskussion bör hållas levande och aktuell. Som hjälp i detta arbete finns t.ex.

- *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (rev. 2018): Undervisning ska kopplas till Lgr11:s mål om alla människors lika värde och skolans demokratiska värderingar samt utgå från tillämpliga kunskapskrav för de olika årskurserna.

Ansvarig: Undervisande lärare.

- *Värdegrundshjulet i åk F-6*: Lärarna i åk F-6 arbetar med skolans värdegrund och med olika begrepp/innehåll i denna aktuella plan, Alla klasser arbetar med samma teman varje månad. Ansvarig: Alla lärare i åk F-6
- *Intagande av normkritiskt och demokratiskt perspektiv* i samtal i allmänhet samt i samtal kring ”allas lika värde” och ”allas rätt till egen identitet” i synnerhet.

Ansvarig: All personal på skolan.

- *Begreppsdiskussioner*: Lärarna har fördjupade diskussioner kring de olika diskrimineringsgrunderna samt begreppen kränkande behandling, trakasserier och mobbing med varandra och därefter med sina elever. Ansvarig: Skolledning och lärarna.

3. Skolgemensamma aktiviteter med åldersblandade/åldershomogena grupper

- *Trivselledare i åk F-3* ansvarar för organiserade rastaktiviteter.

Ansvarig: Samordnare för trivselledare.

- *Fyrklöverdag* med aktiviteter som utgår från skolans värdegrund (åk 1-6).

Ansvarig: Lärare i åk 1-6.

- *Friluftsdagar/Idrottsdagar* vid olika tillfällen under läsåret. Ansvarig: Idrottslärare

4. Stadiegemensamma ordningsregler och klassens trivselregler

Vendelsömalmskolan har regler som dels omfattar varje stadium/enhet och dels omfattar varje klass utifrån dess specifika behov. Dessa regler finns för att tydliggöra planen och verka för trygghet och trivsel. Trivsel- och ordningsreglerna revideras tillsammans med elever och personal minst en gång per läsår. Ansvarig: Rektor och lärare.

Datum när det ska vara klart: Vendelsömalmskolans främjande arbete sker kontinuerligt.

D. Främjande arbete kring trygghet och studiero i grundskolan

Mål och uppföljning: Eleverna på Vendelsömalmskolan ska känna att de har vuxna som de kan lita på och som de kan vända sig till när de behöver hjälp/stöd, t.ex. om de har blivit kränkta.

Eleverna ska känna sig trygga under hela sin skoldag på skolan.

Insats: Vendelsömalmskolans åtgärder för att främja alla elevers lika rättigheter till trygghet och studiero utgår från tillgänglighets- och samarbetsprincipen och av vikten att skapa tydliga rutiner och ramar för klassens/skolans arbete.

1. Stadietegemensamma rutiner för elevernas skoldag

Vendelsömalmskolan har stadietegemensamma rutiner för elevernas skoldag i syfte att skapa förutsägbarhet för alla elever och därmed förebygga otrygghet samt bristande studiero.

Ansvarig: Alla lärare/Skolledning,

2. Tydliggörande av trygghetsteamets rutiner

Trygghetsteamet besöker varje klass för att tydliggöra för eleverna hur skolans rutiner ser ut om någon blir diskriminerad, kränkt eller trakasserad. Eleverna ska veta vad/hur de ska göra om de eller någon som de känner blir utsatt på något sätt samt vilka vuxna som ingår i trygghetsteamet.

Skolledningen/Trygghetsteamet informerar och tydliggör rutinerna för personalen.

Ansvarig: Skolledning och trygghetsteamet.

3. Tillgänglig skolledning

Både på F-3- och på 7-9 -enheten har skolledningen sina arbetsrum mitt i verksamheten för att underlätta elevernas kontakt med skolledning. Denna tillgänglighet och synlighet främjar trygghet i lokalerna/korridoren kring dessa expeditioner. Ansvarig: Skolledning.

4. Tillgänglig skolkurator, studie- och yrkesvägledare och skolsköterska

Såväl skolkurator, studie- och yrkesvägledare som skolsköterska har bestämda mottagningstider. (Se tiderna på hemsidan). Ansvarig: Skolkurator, studie- och yrkesvägledare och skolsköterska.

5. Elevcafé med cafévärd för åk 7-9

Elevcafé för åk 7-9 bemannas av en cafévärd och är i möjligaste mån öppen under elevernas raster. Där kan eleverna umgås och fika för billig penning under vuxen närvaro. Cafévärderna är relationskapande och bidrar till elevernas trygghet på högstadiet.

Ansvarig: Skolledningen och cafévärd.

6. Fadderverksamhet mellan elever i de lägre årskurserna

Elever i åk 2 utses till faddrar för eleverna i förskoleklassen. Lärarna planerar några gemensamma aktiviteter för eleverna under lå 19/20 så att eleverna lär känna varandra och har roligt tillsammans. Liknande fadderverksamhet kan också ordnas mellan andra klasser.

Ansvarig: Pedagoger i åk F-3

Datum när det ska vara klart: Pågående arbete.

Kartläggning

Kartläggningsmetoder: Skolans webbaserade enkätundersökning för grundskoleelever och Haninge kommuns webbaserade enkätundersökning för vårdnadshavare. Personal har rapporterat kränkningar gällande elever via DF-respons och kränkningar gällande personal via KIA.

Områden som berörs i kartläggningen: Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Delaktiga i kartläggningen: Vendelsömalmskolans elever deltog i en enkätundersökning om trygghet/otrygghet, kränkande behandling och diskriminering i mars 2019. Sammanlagt deltog 429 grundskoleelever i undersökningen. På F-6 –enheten deltog 229 elever (114 flickor/107 pojkar/8 annat alt. vill ej svara) i undersökningen medan 200 elever (90 flickor/99 pojkar/11 annat alt. vill ej svara) deltog i undersökningen på 7-9 –enheten.

Personalen har fortlöpande under läsåret kunnat rapportera in kränkningar i DF-respons. Sammanlagt 88 vårdnadshavare till elever i åk 2 (28), 4 (31) och 8 (26) svarade på grundskolenkäten. OBS! Den sammanlagda summan av svar skiljer sig från summan av svaranden per årskurs, eftersom några svaranden har barn i olika årskurser.

Resultat och analys

Resultat från grundskoleenkät 2019

Majoriteten av vårdnadshavare (ca 90 %) uppger att deras barn känner sig helt eller delvis trygga i skolan. Enligt ca 24% av vårdnadshavarna finns det elever, som deras barn är helt eller delvis rädda för. Fyra vårdnadshavare svarar att deras barn är i någon mån rädda för någon personal på skolan. Ca 73 % av de svarande anser att de vuxna på skolan reagerar om de får reda på om en elev blir kränkt.

Resultat gällande fritidshem åk 1-3 samt grundskolan åk 1-9

Frågor om trygghet: Majoriteten av elever på fritidshem och grundskolans alla årskurser känner sig trygga på olika områden inom- och utomhus. Dock finns det flera elever i varje årskurs och på fritidshem som uppger att de känner sig delvis eller helt otrygga på dessa platser. Omklädningsrummet och korridoren i högstadiebyggnaden uppges av eleverna vara de mest otrygga platserna på skolan.

En övervägande majoritet av eleverna känner sig trygga med sin mentor och med sina klasskamrater. De flesta elever känner sig också trygga med andra elever, andra elever och annan personal, även om trygghetskänslan minskar avsevärt när elever inte känner andra elever eller annan personal.

Frågor om kränkande behandling, trakasserier och mobbing: Även om majoriteten av skolans elever (ca 70 %) inte har blivit kränkta av andra elever på skolan, så uppger en stor andel elever i varje årskurs att de har känt sig kränkta av en annan elev i olika omfattning under läsåret 2018/2019. Det vanligaste sättet de har blivit kränkta på har varit genom att de har blivit retade eller att de har fått ta emot elaka ord/kommentarer. Även fysiska kränkningarna i form av sparkar, slag, etc., har inträffat. Flera elever uppger också att de har känt sig kränkta utifrån

någon av diskrimineringsgrunderna. Ca 11 % av eleverna uppger att de har själv kränkt andra elever under läsåret 2018/2019, Personalens dokumentation av olika kränkingsärenden i DF-respons bekräftar till stor del den bild som eleverna ger i sina enkätsvar.

Över 80 % av eleverna uppger att de vet vad de ska göra om de känner sig kränkta, trakasserade eller diskriminerade. Endast lågstadieelever går i första hand till någon vuxen om de känner sig kränkta. Annars går majoriteten av de andra eleverna främst till sin kamrat. Flera elever i olika årskurser väljer också att inte göra något alls.

Analys av resultat

Kartläggningen visar att en övervägande andel elever i grundskolan inkl. fritidshemmet känner sig trygga på Vendelsöalmsskolan. Underlag från grundsärskolan fattas.

Resultaten från elevernas och vårdnadshavarnas utvärdering i maj/juni 2019 och resultaten från elevernas trygghetsenkät i mars 2019 överensstämmer till stor del med varandra. Alla elever känner sig ännu inte helt trygga på alla platser och med alla elever på skolan. Många elever i åk 1-9 känner sig helt eller delvis otrygga i omklädningsrummet och på korridoren på högstadiet. Flera elever i åk 4-6 känner sig också otrygga i korridoren i G-huset. Även Maulan/Matsalen har utpekats som en otrygg plats för flera elever.

Eftersom högstadiebyggnaden kommer att vara stängd inom de närmaste två åren så behöver vi inte vidta några förebyggande åtgärder gällande korridoren på högstadiet. I de provisoriska paviljongerna finns inte liknande korridorer att vistas i eller att gå igenom. Det behövs inte heller några åtgärder gällande Maulan eller den stora matsalen, eftersom även de blir avstängda. Däremot behöver elevernas trygghet i de tillfälliga, mindre lunchsalar i paviljongen vid parkeringen säkerställas. Detta borde bäst kunna göras genom ett noga planerat lunchschema inklusive medföljande personal. Tillsynen över eleverna borde bli lättare i dessa mindre salar, eftersom de inte inrymmer så många elever.

Mellanstadieelever flyttade till en helt ny skolbyggnad i början av höstterminen. Förutom nya, fräscha lokaler innebar denna flytt även vissa försämringar gällande förutsättningar till trygghet. I stället för att varje klass tidigare hade en egen ingång, har nu klasserna en gemensam sådan, där alla elever möts flera gånger om dagen. Byggnaden är i två våningar och klassrummen sammanlänkas med en korridor. Eleverna har ofta fått ha sina "inneraster" i dessa korridorer utan organiserad tillsyn av personal. Detta beror främst på att såväl elevernas som lärarnas scheman har under läsåret 2018/2019 innehållit relativt kort omställningstid (5-10min) mellan olika lektioner. Eleverna har inte hunnit gå ut för att ha uteraster och lärarna har inte haft möjlighet att ha tillsyn över eleverna då de har behövt förbereda sin nästa lektion. Inför läsåret 2019/2020 behöver mellanstadieelevernas och deras lärares scheman ses över så att eleverna har möjlighet att gå ut på sina korta raster alternativt att lärarna har utrymme i sitt schema för att ha tillsyn över eleverna i korridorerna.

Utvärderingen visade att åtgärderna gällande tillgänglig personal i närheten av omklädningsrummet har fungerat ganska bra i åk F-3 men ej i åk 4-9. Tydligt anser eleverna att idrottslärare som finns i idrottshallen inte kan räknas som *tillgänglig personal i närheten* även om de ska kunna hämtas vid behov. Ju äldre eleverna blir desto viktigare blir det också att den närvarande personalen är av samma kön. Det finns inte så mycket manlig personal som kan vara med i pojkarnas omklädningsrum. Det faktum att elever i olika årskurser ibland vid övergångarna vistas i omklädningsrummet samtidigt bidrar med stor sannolikhet till känsla av otrygghet hos flera elever.

Omklädningsrummet har av eleverna i åk 3-9 utpekats som den mest otrygga platsen i skolan. Det som är anmärkningsvärt är även lågstadiееleverna tycker detta trots att de har alltid med sig medföljande personal. Under läsåret 18/19 har det tyvärr hänt flera gånger att vissa äldre elever släppt in obehöriga elever till omklädningsrummen och till idrottshallen, vilket med stor sannolikhet har bidragit till att elevernas känsla av trygghet där har sjunkit i jämförelse med förra läsåret. Redan under vt 2019 vidtog skolan åtgärder kring detta. Bl.a. har skolan bytt låsvred som endast kan öppnas från visst håll och tydliggjort att det är lärarna, som ansvarar för insläpp av eleverna till omklädningsrummen. Vår förhoppning är att dessa åtgärder kommer att på sikt utöka elevernas trygghet och minska deras känsla av utsatthet. Fortsatt tydliggörande gällande både rutiner och den åtgärdstrappa, som ska följas om elever bryter mot skolans ordningsregler, behövs även inför läsåret 2019/2020.

Fortfarande finns det elever som känt sig kränkta av andra elever såväl på fritidshemmet och i olika årskurser. Vanligaste sättet att bli kränkt på har varit att eleverna har blivit retade genom elaka ord och kommentarer. Denna typ av verbala kränkningar har dessvärre varit konstant hög under de senaste åren. Kanske har vi lagt ned för lite tid och energi för att lyfta upp elevernas språkbruk mot varandra och dess konsekvenser i våra samtal med eleverna? Kanske har vår nolltolerans gentemot verbala kränkningar sviktat ordentligt på senare år? Vi behöver ta nya kraftfulla, gemensamma tag för denna typ av kränkningar, eftersom genom att göra det så kan vi även på sikt minska antalet fysiska kränkningar eleverna emellan. Utifrån dokumentationen i DF-respons kan vi nämligen se att det inte är ovanligt att de verbala kränkningarna också ofta leder till fysiska kränkningar elever emellan.

Lärarna har vid apt i slutet av vårterminen 2019 diskuterat resultatet av trygghetsenkäten. Generellt tror de att eleverna inte riktigt vet vad ordet kränkning innebär samt vad det innebär att bli kränkt utifrån kön, religion, tro, funktionshinder, etc. Att eleverna även ska förstå skillnaden mellan att känna sig kränkt och att bli kränkt enligt lagens mening kan vara svårt. Det är inte alltid heller lätt för de vuxna att se denna skillnad, vilket bedömningar kring kränkningar i DF-respons visar. Vi behöver ha fördjupade diskussioner kring ordens/begreppens betydelse både i elev- och i personalgruppen för att underlätta det förebyggande arbetet mot alla typer av kränkningar under läsåret 2019/2020.

De olika utvärderingarna visar också behovet av att utveckla förebyggande åtgärder gällande elevernas utomhusraster. Tydligt har det funnits oklarheter över var skolans gränser går och vilka rastområden som tillhör skolan både bland en del elever samt vårdnadshavare. Både enstaka elever och vårdnadshavare efterlyser rastvärdar på fotbollsplanen, som ligger utanför skolans område. Det finns således behov av att tydliggöra skolans gränser samt att se över, och eventuellt begränsa, elevernas rastområde. Detsamma gäller antalet rastvärdar även om det allra viktigaste är att säkerställa att rastvärdarna faktiskt går ut under sina bestämda tider. Vi har dessvärre uppmärksammat att vid personalens frånvaro, oavsett orsak, har det funnits tillfällen då det har saknats ersättningspersonal på skolgården. Antagligen är det dessa tillfällen som uppmärksammas av såväl elever, personal som vårdnadshavare, när de frågat efter fler rastvärdar.

Även om majoriteten av eleverna vet vad de ska göra om de har blivit kränkta så finns det fortfarande för många elever som inte vet det. Vi behöver säkerställa att varje elev vet det genom riktad information i början av varje termin.

Resultatet på den aktuella kartläggningen pekar tydligt på vissa förbättringsområden på skolan:

1. Målinriktat och kontinuerligt arbete kring elevernas språkbruk i syfte att eliminera elaka ord och kommentarer. Tätt samarbete med vårdnadshavarna krävs i detta arbete.
2. Tydliggörande av vad de olika begreppen – kränkande behandling, trakasserier, mobbing och diskrimineringsgrunderna – både i personal och i elevgruppen.
3. Förebyggande åtgärder gällande raster, provisorisk matsal, korridoren i G-huset och i omklädningsrummet.
4. Förankring av *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* i elev-, föräldra- och personalgrupp och ständig kommunikation med och information till föräldrar om det arbete som faktiskt pågår.

Förebyggande åtgärder

Förebyggande arbete syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling och omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer (Skolverket).

Områden som direkt eller indirekt berörs av nedanstående åtgärder: Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Dessa förebyggande insatser gäller antingen direkt eller indirekt såväl grundsärskolan, grundskolan som fritidshemmet. Vissa förebyggande insatser som har särskild betydelse för grundsärskolan eller fritidshemmet anges under egen rubrik.

A. Att motverka alla former av kränkningar/diskriminering under elevernas raster

Mål: Att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling gentemot elever och mellan olika elever under deras raster.

Att eleverna ska kunna känna sig trygga under sina raster.

Grundsärskolan:

1. Medföljande personal på rasten

Personal från grundsärskolan är alltid närvarande vid raster. Om eleverna väljer att gå iväg så vet de alltid var de kan hitta elevassistenterna. Ansvarig: Elevassistenter vid grundsärskolan.

Fritidshemmet:

1. Tillsynsansvarig fritidspersonal utomhus

Eleverna på fritidshemmet har i stället för raster olika aktiviteter utomhus. Det ska alltid finnas personal som har tillsyn över de elever som vistas utomhus. Denna tillsyn utformas på olika sätt utifrån elevernas ålder. Eleverna ska veta vem de ska vända sig till när de behöver hjälp.

Ansvarig: Fritidspersonal

Grundskolan:

1. Rastvärdar/-vakter och förtydligande av gränserna för rastområde

På Vendelsöalmsskolan finns ett s.k. rastvärds-/rastvaktssystem. Detta system har formats utifrån de aktuella enheternas behov. På F-6 -enheten har skolområdet delats i fyra områden, som var sin rastvärd ska ansvara för.

Vendelsöalmsskolans rastvärdar/-vakter bidrar genom sin närvaro på skolgården och inomhus till trygghet och trivsel. Personalen kan både genom sin närvaro och genom sitt direkta ingripande vid situationer förebygga konflikter inkl. kränkningar mellan elever.

Vendelsöalmsskolans skolgård är stor och andra utevistelseområden – så som fotbollsplanen – finns i anslutningen till skolgården. I början av varje termin ska lärarna tydliggöra gränserna för

skolans område för sina elever. Detta är viktigt, eftersom skolan endast har rastvärdar inom dessa områden. Vid behov kan elevernas rastområde komma att begränsas för vissa årskurser.

Ansvarig: Skolledning och personal.

Datum när det ska vara klart: Rastvaktssystemet i höstterminens början och uppföljning kontinuerligt under läsåret.

2. Skolans trivselledare i åk F-3

Skolans trivselledare förebygger kränkande behandling genom att aktivera elever på vissa raster. De får utbildning för kunna leda olika lekar på rasterna. Ansvarig: Samordnare för Trivselledare.

B. Att motverka alla former av kränkningar/diskriminering i den provisoriska matsalen och på vägen till och från matsalen

Mål och uppföljning: Att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling gentemot elever och mellan olika elever i matsalen.

Att eleverna ska kunna känna sig trygga när de vistas i matsalen.

Träningskolan:

1. Första lunchtid med personalen i matsalen

Träningskoleelever äter i matsalen, där de hämtar mat innan andra elever kommer, i syfte att skapa en lugn matsalssituation utan onödiga störningsmoment. Personal i träningskolan äter tillsammans med sina elever för att stötta det sociala samspelet mellan eleverna och för att skapa trygghet i situationen. Ansvarig: Personal i grundsärskolan

Fritidshemmet:

1. Medföljande personal vid mellanmål på fritidshem

All fritidspersonal som arbetar på eftermiddagen följer med fritidselever till matsalen och äter pedagogiskt mellanmål med dem de dagar då eleverna inte äter mellanmål på sin egen avdelning. Minst en gång i veckan äter fritidsbarnen mellanmål på sin egen avdelning alt. ute i samband med utflykt. Ansvarig: Fritidspersonal.

Grundskolan:

1. Lunchplatschema i den provisoriska matsalen

Eleverna i åk F-3 har bestämda bord i matsalen/Maulan. Ansvarig: Kökschef/Lärare i åk F-3.

2. Medföljande personal i åk F-3

Varje klass i åk F-3 har minst en vuxen som äter tillsammans med eleverna och ansvarar för att matsalssituationen förblir lugn och trygg. Ansvarig: Lärare/fritidspersonal/resursperson

3. Aktiv personal som äter pedagogisk lunch

Personal som väljer att äta pedagogisk lunch i matsalen ska ingripa direkt om elever bryter mot ordningsregler eller agerar på ett kränkande sätt gentemot varandra.

Personalen som inte har särskilt ansvar för en specifik grupp/klass men som äter pedagogisk lunch fördelar sig så att högst två personal sitter vid samma bord. De sitter tillsammans med elever och skapar kontakt.

Personalens tillsynsansvar då de intar pedagogisk lunch har vidtagits för att förebygga otrygghet i matsalen. Ansvarig: All personal

4. Varierad mat utifrån individuella behov

Elever som av olika medicinska eller religiösa skäl inte kan äta den mat som serveras i matsalen erbjuds alltid alternativ mat som de kan äta. Ansvarig: Kökspersonal

Datum när det ska vara klart: I höstterminens början. Justeringar görs kontinuerligt.

C. Att förebygga diskriminering och kränkande behandling i omklädningsrummet vid idrott

Mål: Att varje elev oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och ålder känner sig trygg och respekterad i och kring omklädningsrummet

Grundsärskolan/träningsskolan:

Ett av grundsärskolans riskområden är omklädningsituationerna före och efter idrotten. Beroende på vilken del av särskolan det rör sig om så byter ena gruppen om och duschar i sina lokaler på träningsskolan men den andra gruppen i vanliga omklädningsrummet.

Åtgärder:

1. Bemanning av omklädningsrum

- *Träningssärklass:* Beroende på om det finns elever från övriga skolan i idrottens omklädningsrum så byter /duschar träningsskolans elever om i sina lokaler på träningsskola. Kvinnlig personal i flickornas omklädningsrum och manlig i pojkarnas omklädningsrum. Ansvarig: Personal i grundsärskolan.
- *Grundsärskoleklass:* Personal i flickornas omklädningsrum. Ansvarig: Personal i grundsärskolan.

2. Samtal om sexualitet och vad som är OK och inte OK

- Personalen i grundsärskolan har förebyggande samtal gällande sexualitet med eleverna i syfte att eleverna ska förstå vad som är OK och inte OK och att man måste kunna acceptera ett nej.
- Eleverna i grundsärskolan är p.g.a. sitt funktionshinder särskilt utsatta i omklädningsrummet och behöver vuxenstöd för att hantera situationen, inte minst p.g.a. att det kan finnas risk för sexuella kränkningar elever emellan eftersom de inte alltid agerar medvetet. Ansvarig: Personal i grundsärskolan.

Grundskolan inkl. fritidshemmet

1. Närvarande personal i omklädningsrummet (F-3) och i anslutning till omklädningsrummet (åk 4-9)

Minst en personal ska närvara i omklädningsrum och/eller intilliggande omklädningsrum när en klass i åk F-3 finns där d.v.s. före och efter idrottslektionen och tills idrottsläraren tar över.

Medföljande personal förebygger kränkningar och bidrar till trygghet hos yngre elever som kan känna sig utsatta såväl när de duschar som vid av- och påklädningsituationen.

Det ska alltid finnas en vuxen som eleverna i åk 4-9 kan vända sig till vid behov i anslutningen till omklädningsrummen

Ansvarig: Skolledning, personal vid resp. klass och idrottslärare.

D. Att motverka alla former av verbala kränkningar

Mål: Att varje elev oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning och ålder blir bemött på ett respektfullt sätt i sin verbala kommunikation med andra elever.

Grundsärskolan/Träningskolan

1. Individuellt arbete gällande verbala/icke verbala kränkningar

I grundsärskolan sker det mesta av arbetet på individnivå och utifrån vad eleverna förstår. Flera elever saknar verbalt språk medan andra elever kan uttrycka sig verbalt. Båda grupperna bemöts individuellt.

Mycket arbete läggs ned för att hitta fungerande verbala/icke verbala sätt att kommunicera med eleverna. I de fall verbal kommunikation fungerar samtalar personal med eleverna om hur eleverna ska vara mot varandra. I andra fall kan ignorering av olämpligt beteende förebygga detsamma. Allt är individuellt. Ansvarig: All personal i grundsärskolan/träningskolan.

Grundskolan: Mindre undervisningsgrupper/Lärstudior

1. Hög personaltäthet i mindre elevgrupp

Eftersom personalen arbetar nära eleverna hela tiden är det i sig förebyggande. Den högre personaltätheten per elev underlättar förebyggande arbete mot verbala kränkningar.

2. Pågående samtal kring ordningsregler och utifrån filmer

Lärstudiorna har tydliga ordningsregler, vilka elever och personal regelbundet pratar om. Personalen pratar också mycket om nolltolerans och använder filmer på UR-play som tar upp mobbing, språkbruk o.s.v. och diskuterar dessa med eleverna.

Grundskolan inkl. fritidshemmet

Fritidshemmet (åk F-3)

1. Elever som orddetektiver i det vardagliga arbetet

Eleverna ska under det dagliga arbetet på fritidshem och i sina kontakter med andra elever, personal och vårdnadshavare agera som orddetektiver och samla på upplyftande ord/fraser som andra har sagt till dem och som gjort dem glada, intresserade, motiverade, etc.

Eleverna får möjlighet att berätta om dessa ord/fraser som gjort dem lyckliga/glada vid samling/vid annat motsvarande tillfälle då alla elever är samlade. Dessa ord skrivs då ner på en stor detektivark eller dylikt. De elever som använt dessa upplyftande ord/fraser uppmärksammas och lyfts fram inför andra elever.

Vi tror på att genom att fokusera på de saker som fungerar och genom att ge eleverna positiv feedback när de använder upplyftande ord/fraser gentemot varandra så kan vi utöka användandet av dessa ord och på sikt minska användandet av kränkande ord elever emellan.

Ansvarig: All personal på fritidshem.

Grundskolan åk F-3

1. Kontinuerligt arbete med värdegrundshjulet

Lärarna i åk F-3 arbetar med värdegrundshjulet varje månad i syfte att förstärka eleverna och ge dem verktyg för att använda upplyftande ord i stället för kränkande ord gentemot både elever och vuxna. Ansvarig: Lärare i åk F-3

Grundskolan åk 4-6

I syfte att förebygga verbala kränkningar mellan eleverna använder lärarna följande åtgärder:

1. Arbeta konkret med orden

I samtal med elever bryts de ord, som används ned, så att elever förstår vad orden betyder.

Ansvarig: Lärare i åk 4-6.

2. Samtal om lagar/föreskrifter som berör kränkningar

För att betona vikten av hur ord används informeras eleverna om de lagar, som finns inom området, på ett åldersadekvat sätt. Ansvarig: Lärare i åk 4-6.

3. Rollspel/Forumspel/Fyrahörnsövningar/Olika Case med skrivövningar

Alla de ovanstående åtgärderna syftar till att betona "Fair play till alla" och att i samtal/spel får konkret ta ställning mot verbala kränkningar. Ansvarig: Lärare i åk 4-6.

Grundskolan åk 7-9

Åtgärder under revidering.

Rutiner för akuta situationer

Policy: Nolltolerans mot kränkande behandling och trakasserier ska råda på Vendelsömalmskolan. Detta gäller såväl elever som personal.

- All personal ska säga till om någon genom ord eller handling kränker eller trakasserar någon annan. Personalen ska säga ifrån och hänvisa till att beteendet är oacceptabelt och förbjudet i lag.
- All personal ska reagera omedelbart genom att ingripa och avbryta pågående kränkande behandling.
- All personal ska anmäla misstanke om kränkande behandling i DF-respons och genom det till rektor/biträdande rektor/trygghetsteamet.

Vendelsömalmskolan ska skyndsamt utreda vid misstanke om kränkande behandling och trakasserier samt utan dröjsmål vidta lämpliga åtgärder om det visar sig att trakasserier eller kränkningar förekommit.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

På Vendelsömalmskolan ska personalen hålla sig underrättad om och sträva efter att ha klar bild över varje elevs skolsituation. Detta ska göras med hjälp av befintliga främjande och förebyggande åtgärder, såsom...

1. Forum för elevhälsa (FFE)

En gång i månaden träffas lärare inom en årskurs (åk F-6 och fritidshem) samt arbetslag åk 7-9 och elevhälsoteamet i FFE för att samtala om elever i svårigheter och hur vi kan bäst stötta dem. Ansvarig: Biträdande rektor och elevhälsoteam.

2. Samtal med klasslärare i åk F-3 och/eller fritidspersonal

Elever i åk F-3 har en och samma klasslärare under stor del av dagen och kan när som helst berätta om ev. kränkningar och trakasserier. Eleverna ska uppmanas att göra detta. Ansvarig: Klasslärare/fritidspersonal.

3. Mentorssamtal i åk 4-9

Mentor lyfter aktivt upp trygghetsfrågor med sina elever i samband med mentorssamtal. Eleverna i sin tur kan ta upp frågor om kränkningar/trakasserier med sin mentor. Ansvarig: Mentor i åk 4-9

4. Skolans trygghetsteam

Trygghetsteamet, som består av personal från olika stadier, uppmanar såväl elever, föräldrar som personal att ta kontakt vid misstanke om kränkningar/trakasserier. Teamet utreder, åtgärder och följer upp anmälda kränkningsärenden. Ansvarig: Samordnaren för trygghetsteamet.

5. Rastvärdar/rastvakter och personal som äter pedagogisk lunch i matsalen

Rastvärdar/-vakter håller uppsikt över det som händer på rasten och medan kökspersonal/all personal som äter pedagogisk lunch gör detsamma i matsalen. Personalen ska omedelbart gripa in vid eventuella kränkningar och trakasserier. Eleverna som uppmärksammar kränkningar och trakasserier kan rapportera detta till rastvärdar/-vakter och personal i matsalen men även till all annan personal på plats. Ansvarig: Rastvärdar/-vakter och närvarande personal.

6. Uppmärksam personal

All personal ska uppmärksamma förändrade beteendemönster hos enstaka elever och elevgrupper, eftersom dessa kan vara tecken på att en elev blir kränkt alt. att elever kränker.

Tecken på att en elev blir kränkt kan t.ex. vara att en elev drar sig undan, ser ofta ledsen/olycklig ut, har svårt att koncentrera sig, saknar vänner, etc. Ansvarig: All personal.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Elever och föräldrar kan vid misstanke om kränkande behandling och/eller trakasserier vända sig till elevens mentor, skolledning, elevhälsoteam, trygghetsteam eller annan personal.

1. Skolledning

Rektor Ulrika Pettersson	08-606 88 47
Bitr. rektor Pernilla Schoultze Barrientos (åk 7-9)	08-606 88 25
Bitr. rektor Anneli Molander (åk F-6)	08-606 88 10
Bitr. rektor särskolan Anna Vardiero	08-606 79 32

2. Skolans trygghetsteam

Samordnare Åsa Ambjörn (7-9)
Elevassistent Rosie Jones (4-6)
Socialpedagog Sunita Långström (7-9)
Idrottslärare Anna Bruzell (7-9)
Lärare Maria Hermin (F-3)
Speciallärare Marie Järvi (4-6)
Idrottslärare/lärare fritidshem Christopher Eff (F-3)

3. Skolans elevhälsoteam

Kurator Anna Vardiero	08-606 79 32	070-606 34 25
Skolsköterska Maud Barkelius	08-606 88 59	
Studie- och yrkesvägledare Therese Laveryd	08-606 73 53	
Socialpedagog Sunita Långström	08-606 8695	

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Så fort det finns misstanke om att det förekommer kränkningar ska detta skyndsamt utredas. Utredningen ska alltid ske med hänsyn till och respekt för den utsatte och andra inblandade. Alla kränkningar dokumenteras i DF respons. Den personal som uppmärksammar, eller får reda på att något skett har i uppdrag att starta en utredning, då får skolledningen vetskap om att något skett. I de fall personalen anser att ärendet är utagerat beslutar skolledningen tillsammans med personalen om det ska avslutas annars lämnas det vidare till trygghetsteamet enligt nedan.

1. Anmälan om kränkning/trakasserier

Vid misstanke om kränkningar eller trakasserier kontaktas skolledning, elevhälsoteam eller trygghetsteam. Oavsett vem som först blir kontaktad så ska informationen om det inträffade ges till trygghetsteamets samordnare Åsa Ambjörn. Även skolledning ska ges information om det inträffade. Detta sker genom DF-respons.

2. Uppdrag att utreda

Åsa Ambjörn är samordnare för trygghetsteamet och uppdrar åt någon lämplig personal inom trygghetsteamet att utreda situationen. Vid samordnares frånvaro ges uppdraget av rektorn eller biträdande rektor.

3. Utredning

Trygghetsteamet utreder situationen genom samtal med den utsatte eleven och den elev/de elever som befarats ha kränkt/trakasserat eleven. Information ska också vid behov hämtas från elevens/elevernas vårdnadshavare och från berörd personal.

Den utredande personen/Trygghetsteamet gör bedömningen om vilka insatser som ska göras.

4. Åtgärdsplan

Om utredningen visar att en elev blivit kränkt/trakasserat ska trygghetsteamet i samråd med skolledning och vid behov i samråd med elevhälsoteamet planera åtgärder för att stoppa kränkningarna/ trakasserier och för att förebygga att de uppstår igen.

I åtgärdsplanen ska det tydligt skrivas vad som ska göras, hur och när åtgärderna ska genomföras, vem/vilka som ska genomföra dem samt hur åtgärderna ska utvärderas.

Åtgärderna formas utifrån varje enskild elevs behov och därmed olika för alla elever. Exempel på åtgärder:

- *Samtal som grund:* Trygghetsteamet använder ofta enskilda samtal och kontinuerliga uppföljningssamtal med den utsatte eleven och den elev/de elever som kränkt/trakasserat under en tidsbegränsad period som en grundläggande åtgärd. I samband med samtalen avsluts också avtal om vad eleven förväntas göra tills nästa samtal med eleven.
- *Individuell åtgärdsplan:* Vid behov kan en individuell åtgärdsplan upprättas för den utsatte eleven och/eller för den elev som kränker/trakasserar.
- *Disciplinära åtgärder:* Vid behov kan Vendelsömalmskolans åtgärdstrappa - som bygger på rektorns möjligheter att vidta disciplinära åtgärder enligt Skollagen (2010:800) - användas. OBS! Det finns ingen universell metod som fungerar vid varje tillfälle utan åtgärderna utformas utifrån det aktuella behovet.

- *Övriga åtgärder:* I varje enskilt fall görs en bedömning om en anmälan till socialtjänsten eller polis ska göras. Skolledningen upprättar anmälan.
- Vid kränkningar på Internet där både offer och förövare är kända agerar skolan som vid andra fall av kränkningar genom samtal med inblandade och föräldrakontakter. Om kränkningarna är anonyma samtalar skolan med den drabbade och stödjer denne. När det sker kränkningar så kontakter skolan också den hemsida där kränkningarna skett, uppmärksammar sidan på detta och uppmanar ansvariga på sidan att ta bort materialet.

Rutiner för uppföljning

Rutinerna för uppföljning och utvärdering av åtgärdsplanen kan variera från fall till fall. Vissa kränkningssärenden, som kunnat utredas och åtgärdas omedelbart, kan avslutas utan uppföljning.

1. Uppföljningssamtal genomförd av trygghetsteam

På Vendelsömalmskolan följs varje enskilt ärende upp av ett varierat antal s.k. uppföljningssamtal med både den utsatte eleven och den elev/de elever som har kränkt för att ta reda på att det ingångna avtalet fungerar och att kränkningarna har upphört.

När 2-6 veckor gått utan nya kränkningar avslutas ärendet i samråd med den utsatte eleven. Vårdnadshavare informeras om avslut. Ansvarig: Trygghetsteamet.

2. Uppföljningssamtal med vårdnadshavare till den utsatte eleven vid behov

Utifrån överenskommelsen med den utsatte elevens föräldrar kan ärendet vid behov följas upp med vårdnadshavarna en till några gånger under ärendets gång för att säkerställa att den information om situationen som eleven lämnat i skolan stämmer väl överens med den som hen återgivit hemma. Ansvarig: Mentor och trygghetsteamet/skolledning vid behov.

3. Uppföljningssamtal med den utpekade elevens vårdnadshavare vid behov

Utifrån överenskommelsen med den utpekade elevens vårdnadshavare kan ärendet vid behov följas upp med föräldrarna en till några gånger under ärendets gång för att säkerställa att den information om situationen som eleven lämnat i skolan stämmer väl överens med den som hen återgivit hemma. Ansvarig: Mentor och trygghetsteamet/Skolledning vid behov.

4. Ärendet avslutas

När kränkningarna/trakasserierna stoppats, avslutas ärendet i samråd med den utsatte eleven, elevens mentor och skolledning. De aktuella vårdnadshavarna informeras om avslut.

Rutiner för dokumentation av kränkingsärenden

1. DF respons - anmälningar och utredningar om kränkande behandling enligt skollagen (2010:800)

All personal på Utbildningsförvaltningen ska göra en anmälan om kränkande behandling, när så krävs. Inloggning sker via Haninge kommuns intranät, vilket innebär att personalen inte behöver ange några inloggningsuppgifter för att komma in i systemet. Detta gör att systemet är lättillgängligt att hantera för all personal. Anmälan skickas till rektor/förskolechef och till huvudmannen. Den som har gjort en anmälan blir automatiskt utsedd till utredare av ärendet, men rektor/förskolechef kan tilldela en annan person rollen som utredare.

För varje enhet finns en administratör som tilldelar roller till användarna. Genom att samla alla anmälningar och utredningar i ett verksamhetssystem möjliggörs en systematisk överblick och vi kan på ett enkelt sätt få fram statistik och rapporter.

Ansvarig: Rektor/biträdande rektor och trygghetsteam.

2. KIA – Haninges incidentrapportsystem: Rapport om personskada – elev

Hot, våld, kroppsliga och materiella skador etc. ska rapporteras i kommunens system KIA.

Personalen som bevittnat alt. tagit tag i saken ska snarast informera skolledningen om det inträffade och rapportera detta senast samma vecka som incidenten inträffade. Ansvarig: All aktuell personal.

Ansvarsförhållande: Rektorn har det övergripande ansvaret för att skolans personal känner till och följer skolans rutiner för akuta situationer. Rektorn/biträdande rektor ansvarar för att uppdra åt någon personal att utreda, åtgärda och följa upp akuta ärenden. All personal ansvarar för att hålla sig informerad om vilka rutiner för akuta situationer som finns på skolan samt att följa upp dem. De ansvarar också att snarast möjligt informera skolledningen om det inträffade.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal:

Så fort det finns misstanke om att elev kränks av personal ska detta skyndsamt utredas. Utredningen ska alltid ske med hänsyn och respekt för den utsatte och andra inblandade. Även i detta fall används systemet DF respons.

1. Anmälan om kränkning

När en elev känner sig diskriminerad eller kränkt av någon vuxen ska eleven eller dennes vårdnadshavare vända sig till elevens mentor, skolledning, skolsköterska, elevhälsoteam, trygghetsteam eller annan personal.

2. Information om anmälan till rektor

Rektor informeras och ser till att ärendet utreds samt dokumenteras.

3. Utredning

Rektorn uppdrar åt biträdande rektor eller en annan lämplig personal att utreda och dokumentera ärendet.

- Utredande samtal med kränkt elev.
- Utredande samtal med den som anmält (om det är en annan än eleven ifråga).
- Utredande samtal med elever/personal som har kunskap om ärendet.

4. Rektor samtalar med anmäld personal

Den som blivit anmäld/tilltalad informeras av rektor, om så önskas tillsammans med facklig representant.

5. Åtgärder/Disciplinära åtgärder

Rektor vidtar åtgärder i enlighet med det som utredningen visar. Det kan handla om tillrättavisande eller rådgivande samtal med den anmälda eller samtal mellan parterna. I det sistnämnda fallet ska även någon ur skolledningen samt vårdnadshavare finnas med.

Vid allvarlig kränkning framförs en skriftlig erinran. Även andra disciplinära åtgärder enligt LAS kan komma att vidtas om kränkningarna inte upphör.

Den anställde ska erbjudas stöd från företagshälsovården.

Om utredningen visar att brottsmisstanke finns görs polisanmälan av rektor. I samband med att polisanmälan görs tas också kontakt med socialtjänsten så att de, vid behov, kan erbjuda stöd till elev med familj.

Vid allvarlig kränkning kontaktas alltid linjeförstaperson och personalavdelning. Om ärendet behandlas på skolan görs en uppföljning av ärendet inom tre veckor.

Ansvarig: Rektor

Begrepp (DO)

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling.

- Carl blir ofta kontaktad via msn av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Lunarstorm. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade.

Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. 36

Diskrimineringsgrunder (DO)

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på vad som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en

religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen ”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon bli ledsen, men det fortsätter i alla fall. [trakasserier]

Handlingsplan vid kränkningar på sociala medier

Vendelsömalmskolan ska behandla kränkande behandling, trakasserier och mobbing på sociala medier enligt skolans rutiner att utreda, åtgärda, utvärdera och dokumentera.

För att säkerställa underlag för utredning ska följande göras:

- Ta en skärmdump av kränkningen om meddelandet eller bilden fortfarande finns kvar.

Anmäl kränkande inlägg på sociala medier genom nedanstående länkar.

Facebook:

<http://www.facebook.com/help/contact/274459462613911>

Youtube:

<https://support.google.com/youtube/answer/142443?hlrm=en>

Instagram:

http://www.facebook.com/help/instagram/519598734752872?locale=sv_SE

http://www.facebook.com/help/instagram/489507671074566?locale=sv_SE

Kik:

<https://kikinteractive.zendesk.com/entries/23518788-I-m-being-harassed-on-Kik-What-can-I-do>

Vid grov brottslig handling så görs polisanmälan av skolledningen.